



REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 8. novembra 2021. godine
Br. ref.:RK 1888/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI117/21

Podnosilac

Shefqet Nikqi

Ocena ustavnosti
rešenja Vrhovnog suda, Rev. br. 360/2020,
od 2. aprila 2021. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shefqet Nikqi, sa prebivalištem u Peći, koga po punomoćju zastupa Agim Shala, advokat u Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Rev. br. 360/2020] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 2. aprila 2021. godine u vezi sa presudom [Ac. br. 2837/15] Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 29. januara 2020. godine i presudom [C. br. 561/12] Osnovnog suda u Peći (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 17. juna 2015. godine.
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu Vrhovnog suda primio 19. aprila 2021. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom]; 46. [Zaštita imovine] stav 1; i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 28. juna 2021. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) je primio zahtev podnosioca zahteva.
7. Dana 8. jula 2021. godine, predsednica Suda, Gresa Caka-Nimani, imenovala je sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi.
8. Dana 22. jula 2021. godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika o registraciji zahteva i tražio od istog da dostavi punomoćje za zastupanje podnosioca zahteva pred Ustavnim sudom.
9. Dana 5. avgusta 2021. godine, zakonski zastupnik podnosioca zahteva je dostavio punomoćje za zastupanje koje je tražio Sud.
10. Dana 13. avgusta 2021. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu. Istog dana, Sud je poslao Osnovnom sudu u Prištini zahtev da dostavi povratnicu koja dokazuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu presudu Vrhovnog suda.

11. Dana 24. avgusta 2021. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu povratnicu koja dokazuje da je podnosilac zahteva osporenu presudu Vrhovnog suda primio 19. aprila 2021. godine.
12. Dana 21. oktobra 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno glasova iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 12. jula 2012. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Peći za vraćanje imovine koju su uzurpirali J.N. i D.N. U svom tužbenom zahtevu, podnosilac zahteva je precizirao da je nakon angažovanja geodeta 2007. godine, utvrđeno da se međa ili granična linija između nepokretnosti, odnosno parcela [320/1 i 321/1] upisanih na ime podnosioca zahteva i nepokretnosti tuženih ne nalazi tamo gde je upisana u katastarskim knjigama, već se nalazi nekoliko metara u dubinu nepokretnosti tuženih sa istočne strane nepokretnosti podnosioca zahteva. Sledstveno tome, podnosilac zahteva je tražio od Opštinskog suda u Peći da utvrdi da su tuženi uzurpirali jedan deo katastarskih parcela br. 320/1 i 321/1 upisanih i evidentiranih u vlasničkom listu na ime podnosioca zahteva.
14. Dana 24. maja 2013. godine, J.N. i D.N. su podneli protivtužbu Osnovnom sudu u Peći, kojom su tražili da se tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbije u celosti i utvrdi da je J.N. vlasnik na osnovu državine-održaja. Prema navodima J.N. i D.N., granična linija između njihovih nepokretnosti i nepokretnosti podnosioca zahteva utvrđena je uz saglasnost njihovih dalekih predaka. Prema njihovim rečima, upis u katastarske knjige ne može promeniti činjenično stanje, koje je, po njima, određeno pre mnogo godina.
15. Dana 11. februara 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu u Peći preciziranje svog tužbenog zahteva, kojim je precizirao da sporna nepokretnost za koju je podneo tužbeni zahtev obuhvata površinu od 1670 m².
16. Dana 17. juna 2015. godine, Osnovni sud u Peći je presudom C. br. 561/12 (i) odbio u celosti, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca zahteva; (ii) usvojio kao delimično osnovan tužbeni zahtev tuženog J.N. i utvrdio da je J.N. vlasnik na osnovu državine-održaja nepokretnosti u površini od 1670 m² između parcele 320/1 i 320/2; (iii) odbio kao delimično neosnovan tužbeni zahtev tuženog J.N. kojim je tražio da se utvrdi da je na osnovu održaja vlasnik dela parcele 320/2 u površini od 200 m²; (iv) obavezao podnosioca zahteva da J.N. prizna pravo svojine prema tački II izreke i da istom dozvoli upis svojine u katastarskim knjigama; i (iv) obavezao podnosioca zahteva da J.N. i D.N. plati troškove postupka.
17. Osnovni sud je u svojoj presudi naveo da je radi potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja na predlog stranaka i po službenoj dužnosti saslušao svedoke, imenovao veštaka geodeta i takođe, u prisustvu veštaka geodeta, parničnih stranaka i njihovih punomoćnika, realizovao i izlazak na lice mesta. Osnovni sud je nakon ocene dokaza utvrdio da je tužbeni zahtev podnosioca

zahteva neosnovan, pa je shodno tome zaključio da je J.N. na osnovu državine-održaja vlasnik nepokretnosti u površini od 1670 m² između parcele 320/1 i 320/2. U vezi sa ovim poslednjim, Osnovni sud se pozvao na član 20. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima SFRJ iz 1980. godine (u daljem tekstu: ZOSPO), utvrdivši da je J.N. pravo svojine stekao na osnovu savesne državine i održaja protekom vremena od dvadeset (20) godina. Shodno tome, Osnovni sud je pozivajući se i na stavove 1. i 2. člana 37. ZOSPO-a, utvrdio da je podnosilac zahteva izgubio pravo na vraćanje nepokretnosti jer je proteklo više od dvadeset (20) godina od trenutka kada je J.N. počeo da drži spornu nepokretnost.

18. Dana 10. jula 2015. godine, podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. U kontekstu svog navoda o pogrešnoj primeni materijalnog prava, podnosilac zahteva je naveo da je jedan deo njegove nepokretnosti uzurpiran i da tuženi ovaj deo nepokretnosti drže nesavesno.
19. Dana 29. januara 2020. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 2837/15] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu [C. br. 561/12] Osnovnog suda od 17. juna 2015. godine.
20. Apelacioni sud je prvo utvrdio da gore navedena presuda Osnovnog suda nije zahvaćena bitnim povredama odredaba parničnog postupka, da je Osnovni sud pravilno utvrdio činjenično stanje i da je isti pravilno primenio i materijalno pravo.
21. Apelacioni sud je utvrdio sledeće: *“U konkretnom slučaju je izvedenim dokazima dokazan i kontinuitet poseda i istek roka potrebnog za sticanje svojine održajem, jer su je njihov predak ali i [J.N. i D.N.] držali u nesmetanom posedu u odnosu na [podnosioca zahteva] od 1973. godine, činjenica koju nije osporavao ni [podnosilac zahteva] do podnošenja tužbe u ovom predmetu, iste nisu smetali ni precizno [podnosioca zahteva], pa je stoga zaključak prvostepenog suda o osnovanosti tužbenog zahteva [J.N. i D.N.] u potpunom skladu sa materijalno-pravnim odredbama, u ovom slučaju Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima, član 28. stav 4, a uslovi koji proizilaze iz sadržaja citirane odredbe o sticanju svojine održajem u ovoj spornoj stvari, su kumulativno ispunjeni, i iz tog razloga žalbeni sud prihvata kao pravilnu i zakonitu odluku prvostepenog suda”.*
22. Dana 2. aprila 2020. godine, podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude Apelacionog suda podneo reviziju Vrhovnom sudu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva je, između ostalog, istakao (i) da su Osnovni i Apelacioni sud primenili odredbe zakona, odnosno ZOSPO-a, koji, prema njemu, nije primenljiv u Republici Kosovo od trenutka kada je stupio na snagu Zakon br. 03/L-159 o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, 2009. godine; i takođe naveo (ii) *“u konkretnom slučaju se ne radi ni o kakvom sticanju svojine savesnim održajem jer u konkretnom slučaju ne postoji element savesnosti.*

Takođe, Sud je morao da razmotri da u ovom slučaju može doći do zaoštavanja porodičnih odnosa i veza između parničara i to zbog situacije i iz razloga po kom osnovu je stekao pravo svojine predak [podnosioca zahteva], dakle, ove dve parcele, parcele br. 320/1 i 321 iz posedovnog lista br. 78 [...] su date pretku podnosioca zahteva na ime mirenja zavade (krvne osvete)."

23. Dana 2. aprila 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 360/2020] odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva.
24. Vrhovni sud je prvo utvrdio da presude Osnovnog i Apelacionog suda nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka i pogrešnom primenom materijalnog prava.
25. Vrhovni sud je takođe utvrdio da je J.N. bio u savesnoj i nesmetanoj državini na spornoj nepokretnosti više od dvadeset (20) godina i da je samim tim, na osnovu održaja-državine, shodno stavu 4. člana 28. ZOSPO, stekao pravo svojine na ovoj nepokretnosti.
26. U nastavku, Vrhovni sud je utvrdio da činjenica da je sporna nepokretnost upisana na ime podnosioca zahteva, ne predstavlja ni pravni osnov niti način sticanja svojine (*iustus titullus-modus aquirendi*).
27. Na kraju, Vrhovni sud je obrazložio da su u konkretnom slučaju primenjene odredbe ZOSPO-a iz razloga što je građansko-pravni odnos između parničnih stranaka uspostavljen pre stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.
28. Dana 26. maja 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo Državnom tužilaštvu predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv presude Osnovnog suda, presude Apelacionog suda i presude Vrhovnog suda.
29. Dana 7. juna 2021. godine, državni tužilac je obaveštenjem [KMLC. br. 49/2021] obavestio podnosioca zahteva da je na osnovu stava 3. člana 245. ZPP-a, njegov zahtev za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti nedozvoljen.

Navodi podnosioca zahteva

30. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 24. [Jednakost pred zakonom]; 46. [Zaštita imovine] stav 1; i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
31. Kada je reč o članu 24. Ustava, podnosilac zahteva navodi samo da je: *"Ovim presudama [...] prekršena odredba člana 24. Ustava R. Kosovo, jer mislim da jednakost oružja nije postojala u konkretnom slučaju"*.
32. Drugo, u vezi sa stavom 1. člana 46. Ustava, podnosilac zahteva navodi sledeće: *"Takođe, izvršeno je kršenje odredbe člana 46. stav 1 Ustava R. Kosovo što se*

tiče zaštite prava svojine, odbijeno mi je imovinsko pravo gde sam ja legitimni i zakoniti vlasnik i imovina je registrovana na moje ime”.

33. Treće, u vezi sa članom 54. Ustava, podnosilac zahteva navodi samo da je: *“Izvršeno [...] kršenje odredbe člana 54. Ustava R. Kosovo u vezi sa sudskom zaštitom prava, ovde su mi prekršena ljudska prava što se tiče imovine”.*
34. Podnosilac zahteva u kontekstu svojih gore pomenutih navoda takođe precizira da su u njegovom slučaju povređeni i član 18. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, kao i stav 1. člana 20. i stav 1. člana 33. ZOSPO-a. Takođe, podnosilac zahteva navodi da su u njegovom slučaju povređene i odredbe parničnog postupka, odnosno stav 2. člana 182. ZPP-a.
35. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da utvrdi:

“- Da li je Osnovni sud u Peći pravilno odlučio presudom C. br. 561/12 kada je u potpunosti odbio moju tužbu, kada sam ja u uzurpiranoj imovini legitimni i zakoniti vlasnik, imovinu sam imao registrovanu na moje ime kao legitimni naslednik i ova imovina pripada mojim precima kao naknada pomirenja krvne osvete-ubistva. Kako se može priznati pravo svojine osobi koji je uzurpator i nesavesni držalac predmetne svojine u ovom pravno-civilnom sporu, kada se Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, na taksativan način ističe da nesavesni držalac, uzurpator-posednik ne može postati vlasnik nekretnine koju ima u posedu i ova stvar je bila regulisana kao sa prethodnim zakonom ZOSPO, tako i sadašnjim zakonom ZVDSP.

- Da li je Osnovni sud u Peći pravilno odlučio kada je svojom presudom C. br. 561/12 odlučio samo za tuženog-prvog protivtužioca [J.N.], zaobilazeći tuženog-drugog protivtužioca [D.M.], i uopšte ne obrazlažući zašto nije odlučeno u vezi sa istim i kakva je sudbina uzurpirane imovine, da li je ostala u vlasništvu legitimnog i zakonitog vlasnika-tužioca ili uzurpatora.

[...]

- Drugostepeni sud (Apelacioni sud Kosova), da li je pravilno odlučio prema zakonu kada je odbio moju žalbu i u potpunosti potvrdio presudu prvostepenog suda i da li je Vrhovni sud Kosova odlučio prema zakonu u vezi sa uloženom revizijom od tužioca, kao i da li je Kancelarija Državnog tužioca, pravilno odlučila u vezi sa zahtevom za zaštitu zakonitosti.

- Da li ovde postoji prekoračenje nadležnosti od strane suda.

- Ovim sudskim aktima, da li se podstiče na obnavljanje bratoubistva (Ovo ističem kao osetljiv slučaj u konkretnom slučaju a ne kao pretnju)”.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 24. [Jednakost pred zakonom]

- 1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
- 2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
- 3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.*

Član 46. [Zaštita imovine]

- 1. Garantuje se pravo na imovinu.
[...]*

Član 54. [Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

ZAKON O OSNOVAMA SVOJINSKOPRAVNIH ODNOSA [objavljen 30. januara 1980. godine]

Član 28.

Savestan i zakoniti držalac pokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom tri godine.

Savestan i zakonit držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom deset godina.

Savestan držalac pokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom deset godina.

Savestan držalac nepokretne stvari, na koju drugi ima pravo svojine, stiče pravo svojine na tu stvar održajem protekom 20 godina.

Naslednik postaje savestan držalac od trenutka otvaranja nasleđa i u slučaju kada je ostavilac bio nesavestan držalac, a naslednik to nije znao niti je mogao znati, a vreme za održaj počinje teći od trenutka otvaranja nasleđa.

Član 30.

Vreme potrebno za održaj počinje teći onog dana kada je držalac stupio u državinu stvari, a završava se istekom poslednjeg dana vremena potrebnog za održaj.

U vreme potrebno za održaj uračunava se i vreme za koje su prethodnici sadašnjeg držaoca držali stvar kao savesni i zakoniti držaoci, odnosno kao savesni držaoci.

Na prekid, odnosno zastoj održaja shodno se primenjuju odredbe o prekidu, odnosno zastoju zastarelosti potraživanja.

Član 33.

Na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.

ZAKON BR. 03/L-154 O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA

DEO III SVOJINA

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Član 18. Svojina

1. Pravo svojine je sveobuhvatno pravo na nekoj stvari. Vlasnik stvari može, osim ako to nije u suprotnosti sa zakonom ili pravima trećih lica, raspolagati sa tom stvari po vlastitom nahođenju, što naročito podrazumeva držanje i upotrebu te stvari, te njeno otuđivanje, u čemu ga nijedno drugo lice ne može smetati.

[...]

Ocena prihvatljivosti zahteva

36. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.

37. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

38. Sud se dalje poziva i na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji utvrđuju:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.
[Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49.
[Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]

39. Što se tiče ispunjenja ovih zahteva, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva: ovlašćena strana; da osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda Rev. br. 360/2020 od 2. aprila 2021. godine; da je naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni; da je iscrpeo sva pravna sredstva određena zakonom; i da je podneo svoj zahtev u zakonom određenom roku.
40. Pored toga, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 39. [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika. U tom smislu, Sud će se pozvati na relevantna pravila Poslovnika, i to:

Pravilo 39.
Kriterijum o prihvatljivosti

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

(...)

(d) ako zahtev tačno razjašnjava i, adekvatno iznosi činjenice i navode da su prava ili odredbe ustava povređene.

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

41. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao *“očigledno neosnovan”* u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, bilo bi tačnije kada bi se o istima govorilo kao o *“očigledno neosnovanim navodima”*. Ovi poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a mogu svrstati u četiri posebne grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi *“četvrtog stepena”*; (ii) navodi koje karakteriše *“jasno ili očigledno odsustvo povrede”*; (iii) *“nepotkrepljeni ili neobrazloženi”* navodi; i, na kraju, (iv) *“haotični ili nategnuti”* navodi. Ovaj koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao *“očigledno neosnovan”*, i specifičnosti četiri gore navedene kategorije navoda kvalifikovanih kao *“očigledno neosnovani”* koje su razvijene kroz sudsku praksu ESLJP-a, Sud je usvojio i u svojoj sudskoj praksi, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI40/20, sa podnosiocem *Sadik Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine; KI163/18, sa podnosiocem *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine; i KI21/21, sa podnosiocem *Asllan Meka*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. aprila 2021. godine).
42. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, prilikom ocene da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će prvo podsetiti na suštinu slučaja koji je sadržan u ovom zahtevu i relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u saglasnosti sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
43. U tom smislu, i pre svega, Sud podseća da su okolnosti konkretnog slučaja tiču tužbenog zahteva podnosioca zahteva podnetog Opštinskom sudu u Peći, kojim je precizirao da je nakon angažovanja geodeta 2007. godine, utvrđeno da se međa ili granična linija između nepokretnosti, odnosno parcela [320/1 i 321/1] upisanih na njegovo ime i nepokretnosti tuženih [J.N. i D.N.], odnosno parcela [320/2] ne nalazi tamo gde je evidentirana u katastarskim knjigama, već nekoliko metara u dubinu nepokretnosti tuženih sa istočne strane nepokretnosti podnosioca zahteva. U preciziranom tužbenom zahtevu podnosioca zahteva podnetom Osnovnom sudu, precizirano je da ova sporna nepokretnost obuhvata površinu od 1670 m². Shodno tome, podnosilac zahteva je tražio od Osnovnog suda (i) da se njegov tužbeni zahtev usvoji; (ii) da utvrdi da su tuženi J.N. i D.N. uzurpirali gore navedenu nepokretnost

upisanu u vlasničkom listu na ime podnosioca zahteva i (iii) da obaveže tužene da mu vrate ovaj deo nepokretnosti. Dana 24. maja 2013. godine, J.N. i D.N. su u svojstvu tuženih-protivtužilaca podneli protivtužbu Osnovnom sudu u Peći, kojom su tražili da se tužbeni zahtev podnosioca zahteva odbije u celosti i da se utvrdi da je J.N. vlasnik sporne nepokretnosti na osnovu državine-održaja. Dana 17. juna 2015. godine, Osnovni sud u Peći je presudom C. br. 561/12, između ostalog, (i) odbio u celosti kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva; (ii) usvojio kao delimično osnovan tužbeni zahtev tuženog-protivtužioca J.N. i utvrdio da je on na osnovu državine-održaja vlasnik nepokretnosti u površini od 1670 m² između parcele 320/1 i 320/2, kao što je utvrđeno stavom 4. člana 28. ZOSPO-a. Protiv presude Osnovnog suda, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, a ovaj je presudom [Ac. br. 2837/15] od 29. januara 2020. godine, odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu te potvrdio u celosti nalaz i stanovište Osnovnog suda. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude Apelacionog suda podneo reviziju Vrhovnom sudu. Dana 2. aprila 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 360/2020] odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva.

44. Sud takođe primećuje da je nakon donošenja presude [Rev. br. 360/2020] Vrhovnog suda od 2. aprila 2021. godine, odnosno 26. maja 2021. godine, podnosilac zahteva podneo Državnom tužilaštvu predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv presuda Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda, a o kojem predlogu je državni tužilac svojim obaveštenjem od 7. juna 2021. godine, obavestio podnosioca zahteva da je isti nedozvoljen.
45. Međutim, Sud podseća da je podnosilac zahteva u svom zahtevu konkretno kao poslednju odluku donetu u sudskom postupku naveo presudu [Rev. br. 360/2020] Vrhovnog suda od 2. aprila 2021. godine. Sledstveno navedenom, Sud takođe podseća da podnosilac zahteva osporava utvrđenja koja su data osporenim presudom Vrhovnog suda, navodeći povrede svojih osnovnih prava zagarantovanih članovima 24. [Jednakost pred zakonom]; 46. [Zaštita imovine] stav 1; i 54. [Sudska zaštita imovine] Ustava.
46. U nastavku, Sud će razmotriti navod podnosioca zahteva koji se odnosi na stav 1. člana 46. Ustava da bi nastavio sa razmatranjem njegovih navoda koji se odnose na članove 24. i 54. Ustava.

I. Povodom navoda o povredi člana 46. Ustava

47. Sud podseća da podnosilac zahteva u svom zahtevu navodi da mu je povređeno pravo na imovinu i s tim u vezi, precizira da je on legitimni vlasnik gore navedene nepokretnosti, koja je u katastarskim knjigama upisana na njegovo ime. U kontekstu njegovog navoda o povredi prava na imovinu, podnosilac zahteva takođe navodi i povredu člana 18. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i stava 1. člana 20. i stava 1. člana 33. ZOSPO-a iz 1980. godine.
48. S tim u vezi, Sud smatra da navod podnosioca zahteva koji se odnosi na utvrđenje redovnih sudova da je tuženi-protivtužilac J.N. svoju nepokretnost

stekao na osnovu državine-održaja, kao što je utvrđeno stavom 4. člana 28. ZOSPO-a, spada u kategoriju navoda “četvrtog stepena” jer sadrži pitanja koja se tiču tumačenja i primene zakona, odnosno “zakonitosti” a ne “ustavnosti”.

49. Sud je dosledno tvrdio da nije uloga ovog Suda da preispituje zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da on ne može sam da ocenjuje činjenice na osnovu kojih je jedan redovni sud doneo ovu, umesto one odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud “četvrtog stepena”, što bi dovelo do prekoračenja ograničenja koja su postavljena u njegovoj nadležnosti (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i reference koje su korišćene u toj presudi; i vidi, takođe, slučajeve Suda KI49/19, podnosilac *Akcionarsko društvo Limak Kosovo International Airport A.D., “Adem Jashari”*, rešenje od 31. oktobra 2019. godine, stav 48; i KI154/17 i KI05/18, sa podnosiocima *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću “BARBAS”*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine, stav 61).
50. U tom smislu, i u skladu sa svojom sudskom praksom i praksom ESLJP-a, Sud ne može, kao opšte pravilo, da dovodi u pitanje nalaze i zaključke redovnih sudova koji se odnose na: (i) utvrđivanje činjenica slučaja; (ii) tumačenje i primenu zakona; (iii) prihvatljivost i ocenu dokaza na suđenju; (iv) suštinsku pravičnost ishoda nekog građanskog spora (vidi, slično tome, slučaj Suda KI163/18, sa podnosiocem *Kujtim Lleshi*, rešenje o neprihvatljivosti od 24. juna 2020. godine, stav 73).
51. Što se tiče ovog navoda podnosioca zahteva, Sud primećuje da su sve odluke redovnih sudova, odnosno odluke Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda, pružile relevantno obrazloženje za odbijanje tužbenog zahteva, žalbe i revizije, respektivno. Sve tri instance redovnih sudova su utvrdile da je J.N. u svojstvu tuženog-protivtužioca, svoju svojinu na spornu nepokretnost stekao na osnovu državine-održaja u skladu sa stavom 4. člana 28. ZOSPO-a.
52. U tom smislu, Sud prvo podseća na utvrđenje Osnovnog suda, koji je, između ostalog, naveo: “*Tvrđnja [podnosioca zahteva] da u konkretnom slučaju, [podnosilac zahteva] ima pravo svojine na spornu nepokretnost i registrovane u javnim knjigama i da su [J.N. i D.N.] uzurpirali jedan deo nepokretnosti i taj deo moraju predati [podnosiocu zahteva] jer ga drže bez pravnog osnova, je kao takva neosnovana, jer je [podnosilac zahteva] izgubio pravo da traži povraćaj sporne nepokretnosti u smislu odredbe iz člana 37.1 i 2. ZOSPO, jer je na osnovu odredbe člana 28.4. ZOSPO, [J.N.] stekao pravo svojine na deo nepokretnosti opisan kao u tački II, u izreci ove presude, održajem jer je proteklo vreme od više od 20 godina, da [J.N.] drži ovaj deo nepokretnosti i nikada nije bio uznemiren ili sprečen od [podnosioca zahteva] ili potraživanjem neke treće strane, do trenutka ulaganja tužbe i da bi se steklo pravo svojine na originalan način državinom-održajem moraju se ispuniti tri uslova kumulativno, i to: da postoji održaj stvari, da održaj stvari bude savestan i da protekne vreme od više od 20 godina, da stvar drži više od 20 godina neprestano, sa dubokim ubeđenjem da drži svoju stvar i da se*

ponaša kao vlasnik stvari, što u konkretnom slučaju [J.N.] sa izvedenim dokazima je uspeo da argumentuje ove relevantne i neophodne uslove”.

53. U nastavku, Sud se takođe poziva i na presudu [Ac. br. 2837/15] Apelacionog suda od 29. januara 2020. godine, kojom je isti, između ostalog, naveo: “*U konkretnom slučaju je izvedenim dokazima dokazan i kontinuitet poseda i istek roka potrebnog za sticanje svojine održajem, jer su je njihov predak ali i [J.N. i D.N.] držali u nesmetanom posedu u odnosu na [podnosioca zahteva] od 1973. godine, činjenica koju nije osporavao ni [podnosilac zahteva] do podnošenja tužbe u ovom predmetu, iste nisu smetali ni preci [podnosioca zahteva], pa je stoga zaključak prvostepenog suda o osnovanosti tužbenog zahteva [J.N. i D.N.] u potpunom skladu sa materijalno-pravnim odredbama, u ovom slučaju Zakona o osnovnim svojinskopравnim odnosima, član 28. stav 4, a uslovi koji proizilaze iz sadržaja citirane odredbe o sticanju svojine održajem u ovoj spornoj stvari, su kumulativno ispunjeni, i iz tog razloga žalbeni sud prihvata kao pravilnu i zakonitu odluku prvostepenog suda”.*
54. Nadalje, Sud, takođe, podseća da je Vrhovni sud prilikom ispitivanja navoda podnosioca zahteva koji su izneti u njegovoj reviziji podnetoj tom sudu, u suštini, (i) utvrdio da presude Osnovnog i Apelacionog suda nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka i pogrešnom primenom materijalnog prava; (ii) utvrdio da je J.N. bio u savesnoj i nesmetanoj državi na spornoj nepokretnosti više od dvadeset (20) godina i da je na osnovu držvine-održaja, na osnovu stava 4. člana 28. ZOSPO-a, stekao pravo svojine na toj nepokretnosti; (iii) utvrdio da činjenica da je sporna nepokretnost upisana na ime podnosioca zahteva, ne predstavlja ni pravni osnov niti način sticanja svojine; i (iv) obrazložio da su u konkretnom slučaju primenjene odredbe ZOSPO-a iz razloga što je građansko-pravni odnos između parničnih stranaka uspostavljen pre stupanja na snagu Zakona br. 03/L-154 o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.
55. Povodom suštinskog navoda podnosioca zahteva koji je iznesen u njegovoj reviziji da su tuženi-protivtužioc [J.N. i D.N.] uzurpirali spornu nepokretnost koja je upisana u katastarskim knjigama i prema vlasničkom listu bila upisana na njegovo ime, Vrhovni sud je obrazložio “[...] sama činjenica da se sporna nepokretnost vodi na ime [podnosioca zahteva], ne znači da to ne predstavlja ni pravni osnov, niti način sticanja svojine (iustus titullus-modus aquirendi), dok, s druge strane, kako proizilazi iz spisa predmeta, ovaj sud smatra da je [J.N.] stekao svojinu na gore navedenu nepokretnost, u skladu sa zakonom, odnosno na osnovu instituta građanskog prava-održajem-državinom, odnosno na osnovu zakonskih odredbi člana 20. odnosno člana 20. Zakona o osnovnim svojinskopравnim odnosima [...]”.
56. Sud ponovo podseća da podnosilac zahteva svoj navod o povredi njegovog prava na imovinu, kao rezultat odbijanja njegovog tužbenog zahteva i utvrđenja redovnih sudova da je J.N. stekao svojinu na osnovu držvine-održaja, u suštini zasniva na činjenici da je sporna imovina upisana na njegovo ime i da su tuženi-protivtužioc ovaj deo nepokretnosti nesavesno držali.

57. U vezi sa poslednje navedenim, Sud podseća da član 46. ne garantuje pravo na sticanje imovine. Takav stav je zasnovan i na praksi ESLJP-a (vidi *Van der Mussele protiv Belgije*, stav 48, presuda ESLJP-a od 23. novembra 1983. godine i *Slivenko i drugi protiv Letonije*, stav 121, presuda ESLJP-a od 9. oktobra 2003. godine).
58. Podnosilac zahteva može navesti povredu člana 46. Ustava, samo u onoj meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu "imovinu". U značenju ove odredbe, "imovina" može biti "postojeća imovina", uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosioci zahteva mogu pretendovati "legitimno očekivanje" da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava (vidi slučajeve Ustavnog suda KI26/18, podnosilac zahteva *"Jugokoka"*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. novembra 2018. godine, stav 49; KI156/18, podnosioci zahteva *Verica (Aleksić) Vasić i Vojislav Čađenović*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. jula 2019. godine, stav 52 i slučaj KI41/19, podnosilac *Ramadan Kočinaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. januara 2020. godine, stav 60).
59. U svetlu gore navedenih činjenica, bez obzira na to što podnosilac zahteva nije izričito izneo navode koji se odnose na pravično suđenje (zagarantovano članom 31. Ustava), Sud smatra potrebnim da istakne da je podnosiocu zahteva omogućeno sprovođenje postupka na osnovu načela kontradiktornosti; da je on tokom različitih faza postupka mogao da predloži argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj; i da su svi argumenti, objektivno gledano, koji su bili relevantni za rešavanje njegovog slučaja, propisano saslušani i razmotreni od strane sudova; da su činjenični i pravni razlozi za osporene odluke detaljno izloženi; i da su, u skladu sa okolnostima slučaja, postupci, gledano u celini, bili pravični.
60. Stoga, na osnovu svega napred navedenog, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio kako su odlukom o odbijanju njegovog tužbenog zahteva od strane Osnovnog suda i njegovim utvrđenjem da je J.N., spornu nepokretnost koja je bila upisana na ime podnosioca zahteva, stekao na osnovu državine-održaja dužeg od dvadeset (20) godina, koja odluka je potvrđena i od strane Apelacionog i Vrhovnog suda, povredili njegovo pravo na imovinu, zagarantovano stavom 1. člana 46. Ustava. Shodno tome, Sud zaključuje da je ovaj navod podnosioca zahteva o povredi njegovih imovinskih prava, zagarantovanih stavom 1. člana 46. Ustava, očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno pravilom 39 (2) Poslovnika.

II. Što se tiče članova 24. i 54. Ustava

61. Na osnovu svega napred navedenog, Sud ukazuje da podnosilac zahteva navodi povredu jednakosti pred zakonom, zagarantovane članom 24. Ustava. S tim u vezi, podnosilac zahteva je samo naveo da "*misli da jednakost oružja nije postojala u konkretnom slučaju*" ne razrađujući i ne obrazlažući dodatno kako je ovo pravo zagarantovano Ustavom povređeno u njegovom slučaju.
62. Što se pak tiče njegovog navoda o povredi člana 54. Ustava, podnosilac zahteva navodi da je "*izvršeno [...] kršenje odredbe člana 54. Ustava R. Kosovo u vezi sa sudskom zaštitom prava, ovde su mi prekršena ljudska prava*". Pored toga,

Sud primećuje da podnosilac zahteva uopšte nije razradio i precizirao kako je ovaj član Ustava povređen u njegovom slučaju, a takođe nije precizirao ni da li je ovaj član povređen kao rezultat povrede nekog drugog prava zagarantovanog Ustavom.

63. U ovom kontekstu, Sud naglašava da je na osnovu člana 48. i stavova (1) (d) i (2) pravila 39. Poslovnika i njegove sudske prakse, dosledno naglašavao (i) da su stranke dužne da tačno razjasne i adekvatno iznesu činjenice i navode; i takođe (ii) da u dovoljnoj meri dokažu i potkrepe svoje tvrdnje o povredi ustavnih prava ili odredbi (vidi slučajeve Suda KI163/18, podnosilac *Kujtim Lleshi*, gore citiran, stav 85, i KI124/20, podnosilac *MuhamedAli Ceysûlmedine*, rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2021. godine, stav 42).
64. Na osnovu napred navedenog, Sud smatra da su navodi podnosioca zahteva o povredi članova 24. i 54. Ustava "*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*" navodi, i samim tim neprihvatljivi, kako je utvrđeno članom 48. Zakona i pravilom 39 (1) (d) Poslovnika.
65. Shodno tome, i na kraju, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca zahteva neprihvatljiv iz razloga što je navod (i) koji se odnosi na član 46. Ustava očigledno neosnovan na ustavnim osnovama kako je utvrđeno pravilom 39 (2) Poslovnika; dok je navod (ii) koji se odnosi na članove 24. i 54. Ustava neprihvatljiv kao "*nepotkrepljen ili neobrazložen*" kako je utvrđeno članom 48. Zakona i pravilom 39 (1) (d) i (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 47. i 48. Zakona i pravilima 39 (1) (d) i (2) i 59 (2) Poslovnika, na sednici održanoj dana 21. oktobra 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

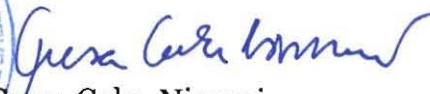
- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac


Safet Hoxha



Predsednica Ustavnog suda


Gresa Caka-Nimani